



Het kabinet verhuult de eigen klimaatmiljarden. En helpen die het klimaat eigenlijk wel?

Posted on 15 februari 2023 by Maarten van Andel

De Algemene Rekenkamer concludeert dat een overzicht van waar alle klimaatmiljarden precies heen gaan ontbreekt. Zodoende kan de rechtmatigheid van klimaatkosten niet worden geverifieerd.

Dat is al ernstig, maar de doelmatigheid van klimaatkosten is nog veel belangrijker: hoeveel CO₂-besparing hebben alle klimaatkosten tot nu toe opgeleverd? Hoeveel gram CO₂ per euro hebben we nu werkelijk bespaard? Dat kunnen we ook niet nagaan. En als we niet weten wat tot dusver werkte, weten we niet wat in de toekomst wel of niet kan werken.

Houtstook helpt niet

Het gaat dan onder meer om de jaarlijkse hoeveelheid CO₂ die feitelijk de lucht is ingegaan, meetbaar als emissies uit schoorstenen en uitlaten, in het hier en nu. Dat

is immers de CO₂ die klimaatopwarming kan veroorzaken, en die volgens het overheidsbeleid dus omlaag moet.

Toekomstige CO₂-opname door bijvoorbeeld bosbouw is daarbij irrelevant, want daar hebben we nu niks aan maar pas na 2050 (dus na de 'Klimaatdoelen van Parijs'). Huidige CO₂-opname door bestaande bossen is eveneens irrelevant, want die vindt sowieso plaats, ook als we morgen helemaal zouden stoppen met biomassaverbranding.

CO₂-uitstoot van biomassaverbranding in het hier en nu telt dus wetenschappelijk mee in de totale uitstoot, want die kan nu en in de komende decennia bijdragen aan het smelten van gletsjers en poolijs, en dus aan zeespiegelstijging en klimaatverandering.

Zeker als we bedenken dat het verbranden van hout per opgewekte kilowattuur ongeveer 16% meer CO₂ uitstoot dan het verbranden van steenkool. Die extra 16% hadden we kunnen vermijden door steenkool in plaats van Baltische bomen te verbranden, en moet in mindering worden gebracht op de CO₂-reductie van zon, wind, aardwarmte en waterkracht.

Biomassa, warmtepompen en elektrische auto's besparen geen CO₂

Die CO₂-reductie van zon, wind, aardwarmte en waterkracht was in 2021 in Nederland ongeveer 10 miljoen ton. Dat is 6,6 procent van onze werkelijke jaarlijkse nationale CO₂-uitstoot van ca. 150 miljoen ton. Deze emissievrije energie-opwekkers vertegenwoordigden in 2021 de helft van alle hernieuwbaar genoemde energie.

De andere helft was verbranding van biomassa, voornamelijk hout. Door hout in plaats van steenkool te verbranden hebben we echter 1,5 miljoen ton meer CO₂ uitgestoten dan nodig. De netto CO₂-reductie in 2021 was dus niet 10 miljoen ton, maar ongeveer 8,5 miljoen ton. Dat is 5,7% van ons nationale totaal.

Wat we niet weten

Dat is wat 30 jaar klimaatmiljarden uitgeven ons werkelijk hebben opgeleverd aan de energieproductiekant. Dat is bereikt met het (volgens de Algemene

Rekenkamer) onbekende deel van die klimaatmiljarden dat naar emissievrije energie-opwekkers zoals zonnepanelen, windmolens, aardwarmte en waterkracht is gegaan.

Een ander, eveneens onbekend deel van de klimaatmiljarden is naar emissievrij genoemde energieverbruikers gegaan, zoals warmtepompen en elektrische auto's. Die besparen echter in de hele keten van hun productie en stroomopwekking in werkelijkheid nauwelijks CO₂, en zijn allerm minst emissievrij omdat ze hoofdzakelijk met energie uit fossiel en houtstook worden gemaakt en gebruikt.

Slechts 6% werkelijke CO₂-reductie in 30 jaar

Al met al kom ik op ongeveer 6 procent CO₂-reductie in 2021. Dat is dan de helft van de zo belangrijke doelmatigheidsanalyse, want de andere helft kennen we niet: hoeveel miljarden euro's heeft dit gekost? We weten dus ook niet hoeveel gram CO₂ per uitgegeven euro we hebben bespaard, en of we op een andere manier (bijvoorbeeld met huisisolatie, veel zuiniger brandstofauto's en meer kerncentrales) meer CO₂ voor minder geld hadden kunnen besparen.

Het is echter essentieel om dit wel te weten, anders kunnen we immers geen verstandig beleid voor de toekomst maken. Verstandig beleid is altijd gebaseerd op de lessen van het verleden, maar we kunnen die lessen vooralsnog niet trekken. Doorgaan met wat we nu doen, of bijsturen en andere dingen gaan doen?

Klimaatmiljarden in de doofpot

Het is gissen waarom de Algemene Rekenkamer geen overzicht krijgt van alle klimaatkosten van de afgelopen decennia, en zodoende noch de rechtmatigheid noch de doelmatigheid van die kosten kan verifiëren. Onze georganiseerde overheidssystemen en deskundige ambtenaren kunnen zo'n kostenoverzicht ongetwijfeld maken. Het achterhouden daarvan moet dus een bewuste actie zijn.

Ik heb niks met complottheorieën, maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ambtenaren en politici die het overzicht wel hebben beseffen dat het een ongekend politiek schandaal kan veroorzaken. Dat het ergens tussen nu en 2030 zal ontbloten dat onze klimaatkeizer helemaal geen mooi gewaad aan heeft maar hooguit een onderbroek.

Ongekend politiek schandaal

Het is politiek niet uit te leggen dat na 30 jaar van (hoeveel?) klimaatmiljarden uitgeven de feitelijke meetbare CO₂-besparing slechts 6 procent is, en we bovendien kampen met torenhoge energieprijzen en structurele stroomtekorten in meerdere Nederlandse provincies en Europese landen. Dat geldt voor alle politici van alle pluimages, van Asscher tot Rutte, van Merkel tot Scholz, van Johnson tot Sunak en van Timmermans tot von der Leyen.

Er is geen enkele voormalige of huidige Europese machthebber die niet tot over zijn of haar oren in het huidige klimaatbeleid zit. De gevestigde orde kan zichzelf daarom niet aan de eigen haren uit dat moeras trekken, weert categorisch kritische maatschappelijke en wetenschappelijke geluiden, en lijkt zelfs belangrijke cijfermatige gegevens achter te houden.

Dit laatste is grenzeloos kortzichtig. We weten sinds de toeslagenaffaire, sinds 'functie elders', sinds het aardbevingsvergoedingendebacle en het mondkapjesschandaal toch wel dat niets verborgen blijft. Ik verheug mij niet op de politieke chaos die ons huidige klimaatbeleid en alle verspilde miljarden zullen gaan veroorzaken.

Maar ik vrees dat het onvermijdelijk is. De feiten zijn onontkoombaar, de kloof tussen feitelijke en politieke realiteit wordt steeds groter, en de maatschappelijke en wetenschappelijke kritiek steeds luider. Burgers zijn niet gek, en als de gevestigde politieke orde geen noodzakelijke zelfreiniging gaat toepassen doet de kiezer dat uiteindelijk in het stemhokje. De vraag is voor mij niet zozeer of dat gebeurt, maar wanneer.

[Maarten van Andel](#) publiceert zijn heldere analyses van het vaak wonderlijke Nederlandse en Europese klimaat- en energiebeleid in Wynia's Week.

Wynia's Week wordt gedragen door **de vrijwillige bijdragen van de abonnees**. Doet u mee? Doneren kan op verschillende manieren. **Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!**